

กระชายดำ

มีสรรพคุณแก้โรคบิด ปวดท้อง ลมป่วง เป็นยาอายุวัฒนะ บำรุงกำลัง บำรุงทางเพศ ขับลม และแก้ปวดท้อง

กระชายดำ

ชื่อสมุนไพร : กระชายดำ (KRA-CHAI-DAM)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Kaempferia parviflora* Wallich. ex Baker. ชื่อวงศ์ : Zingiberaceae

ชื่ออื่น : ชิงทราย (มหาสารคาม), กะแอน ระแอน ว่านกันบัง ว่านกำบัง ว่านกำบังภัย ว่านจิ้งจก ว่านพญานกยูง (ภาคเหนือ)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูงประมาณ 20-30 เซนติเมตร

หัว/เหง้า เป็นเหง้าใต้ดินอ้วนป้อมและแตกแขนงเป็นหัวด้านข้าง เนื้อใบมีสีม่วงเข้มเกือบดำ

ใบ เป็นใบเดี่ยวเรียงสลับในระนาบเดียว มีน้ำมันหอมระเหย กาบใบสั้นอวบหนา 2 อัน สีแดงเรื่ออัดกัน ไม้แน่น แผ่นใบรูปไข่กลับหรือรูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 7-12 เซนติเมตร ยาว 7-20 เซนติเมตร ปลายใบ ดิ่งแหลม ขอบใบเรียบแผ่นใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมันด้านล่างสีเขียวอมเทา มีขนกลุ่ม

ดอก เป็นช่อดอกเป็นเชิงลดเกิดที่ปลายยอดลำต้นเทียม ใบประดับช่อดอกเป็นกาบหุ้มโคนก้านช่อดอก ดอกสมบูรณ์เพศสมมาตรด้านข้างกลีบเกลี้ยงยาว 4 เซนติเมตร กลีบของดอกที่มีขนาดใหญ่ ด้านล่างเป็นกลีบข้าง 2 กลีบ มีขนาดเล็กกว่ากลีบปากสีขาว

ส่วนที่ใช้ทำยา

หัว เหง้า

สรรพคุณของแต่ละส่วนที่ใช้ทำยา

หัว เหง้า กระชายดำเป็นว่านที่มีสรรพคุณแก้โรคบิด ปวดท้อง ลมป่วงทุกชนิด โดยใช้หัวว่านฝนผสมกับเหล้าโรง ถ้าป่นเป็นผงทั้งหัวและ ต้นผสมด้วยน้ำผึ้งปั้นเป็นเม็ด ลูกกลอน เป็นยาอายุวัฒนะ บำรุงกำลัง บำรุง ทางเพศ ขับลม และแก้ปวดท้อง

รายงานการวิจัยปัจจุบัน

จากการศึกษาในปัจจุบันพบว่า กระจายดำมีฤทธิ์ต้านการอักเสบ และต้านเชื้อจุลินทรีย์ บำรุงหัวใจ แก้อาการปวดท้อง จุกเสียด ท้องเดิน และขับปัสสาวะ

การศึกษาผลของกระจายดำที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศในหนูขาวเพศผู้ พบว่า สารสกัดกระจายดำขนาด 60 มิลลิกรัม/กิโลกรัม มีผลต่อการเพิ่มของน้ำหนักอณฑะและขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของท่อ seminiferous tubule อย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่ส่งผลต่อระดับความหนาแน่นของสเปิร์ม ฮอโรโมนเพศชายในเลือด (serum testosterone and androstenedione) และพฤติกรรมทางเพศ ในรากกระจายดำมีสารคาร์ดาโมนิน (cardamonin) และ แอลไพเนติน (alpinetin) ที่ออกฤทธิ์คล้ายการหดตัวของผนังหลอดเลือดซึ่งอยู่ในกลุ่มยารักษาโรคความตายด้าน

สารสำคัญ

สารที่พบในเหง้ากระจายดำ ได้แก่ borneol, sylvestrene ซึ่งแสดงฤทธิ์ต้านจุลชีพและสาร 5,7-dimethoxyflavone ซึ่งแสดงฤทธิ์ต้านอักเสบ นอกจากนี้ รายงานใหม่ล่าสุดพบสารพวก flavonoids 9 ชนิด เช่น สาร 5,7,4'-trimethoxyflavone, 5,7,3',4'-tetramethoxyflavone และ 3,5,7,4'-tetramethoxyflavone เป็นต้น

อ้างอิงข้อมูลจาก : หนังสือคู่มือการกำหนดพื้นที่ส่งเสริมการปลูกสมุนไพร เพื่อใช้ในทางเภสัชกรรมไทย
จัดทำโดย : กลุ่มงานวิชาการเภสัชกรรมแผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

